

বিকশিত মনোবিজ্ঞান

48

শিশুর বাক্ শক্তি বিকাশের ক্ষেত্রে মুখ গহুর তলব অংশের স্বরনলীত থকা বাক্যস্ত্রু (Larynx) আক দুড়াল স্বধৰণি সৃষ্টিকারী ভূমিকা আসীম। এই বাক্যস্ত্রুর সম্মুখত দুখন পাতল আৱৰণ (Membrane) আক দুড়াল স্বধৰণি সৃষ্টিকারী ভায়ুবজ্জু (vocal cord) থাকে। আমাৰ হাঁওঁফাঁওঁৰ পৰা শাসনলীয়েদি বতাহ মুখৰ বাহিৰলৈ ওপাই আহি স্বৰধৰণি সৃষ্টিকারী ভায়ুবজ্জু দুড়ালত স্বৰৰ কঁপনি তোলে। বাক্যস্ত্রুৰ লগত সংযুক্ত থকা পাতল আৱৰণ দুখনে এই স্বৰধৰণি প্ৰয়োজন সাপেক্ষে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। স্বৰনলীৰ পৰা বাহিৰলৈ ওলাই অঙ্গ বায়ুৰে ভায়ুবজ্জুত কঁপনি তোলা স্বৰ যদি অধিক দৃঢ়ভাৱে এই দুখন পাতল আৱৰণে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে বেতিয়াহলৈ মুখ গহুৰত অতি উচ্চ স্তৰ ধৰনিত হয়। ঠিক তেনেদেৰে শাসনলীৰ পৰা ওলোৱা বায়ুৰে ভায়ুবজ্জুত কঁপনি তোলাতো যদি এই দুই আৱৰণে শিথিলভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে তেনেহলৈ নিম্নস্তৰৰ উচ্চাবিত ধৰনিত পৰিণত হয়। আনহাতে শাসনলীৰ বায়ু অলাপো নিয়ন্ত্ৰণ নকৰাকৈ বাক্যস্ত্রু বহুলভাৱে মেলি দিলে স্বৰহীন ফুচফুচনিৰ সৃষ্টি হয়। বাক্যস্ত্রুত প্ৰয়োগ কৰা শব্দ উচ্চাবণ প্ৰক্ৰিয়াটো সম্পূৰ্ণ হ'বৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় হাঁওঁফাঁওঁৰ পৰা শাসনলীয়েদি বায়ু গতি কৰি স্বৰতন্ত্ৰত তাৰ কম্পনৰ তীব্ৰত আৰু শব্দস্ত্রুৰ আৱৰণে কৰা তাৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ ওপৰত। স্বৰনলীত ধৰনিত হোৱা শব্দসমূহ মুখ গহুৰ কোনো হানতো বাধাপাণ্ড নোহোৱাকৈ উচ্চাবিত হ'লে স্বৰবৰ্ণৰ ধৰনিসমূহৰ সৃষ্টি হয়। কিন্তু বাঞ্ছনৰ্বৰ্ণ ধৰনি উচ্চাবণ প্ৰক্ৰিয়া ইমান সহজ নহয়। এই ক্ষেত্ৰে স্বৰনলীত উচ্চাবিত হোৱা ধৰনি মুখ গহুৰ বিভিন্ন অংশৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত, সংশোধিত আৰু প্ৰয়োজন ভিত্তিকভাৱে উচ্চাবিত হ'লে ব্যঞ্ছনৰ্বৰ্ণ ধৰনিসমূহ পাৰ পাৰি। ইয়াৰ বাবে দাঁত, নাক, জিভা, তালু আদিয়ে বিশেষ বিশেষ ভূমিকা পালন কৰে।

বাক্ শক্তি বিকাশত শিশুৰ দৈহিক পৰিপক্ষতাও বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। দৈহিক বিকাশৰ ফলত এহাতে শিশুৰ মানসিক, আবেগিক, সামাজিক আদি দিশৰো বিকাশ সাধন হয় আৰু আনহাতে ন ন জ্ঞানেৰে শব্দৰ ভঁৰালো ভৰি পৰে। এই বাক্ শক্তি বিকাশৰ বাবে মস্তিষ্কৰ লগত পঞ্চইল্লিয়ৰ সু-যোগাযোগৰ প্ৰয়োজন। এই যোগাযোগৰ বাবে মস্তিষ্কৰ সুকীয়া বাক্ অঞ্চল (Speech area) আৰু অনুসংগং অঞ্চল (association area) আছে। শিশুসকলে প্ৰয়োজন আৰু পৰিস্থিতিৰ জ্ঞান মগজুলৈ প্ৰেৰণ কৰে, মগজুৱে সেই অনুসৰি প্ৰয়োজনীয় শব্দৰ সংকেত বাক্ অঞ্চললৈ প্ৰেৰণ কৰে আৰু এই শব্দ সংকেতে প্ৰধান ভায়ুপথ আৰু শাখা ভায়ুসমূহৰ মাজেৰে গৈ মুখ গহুৰৰ বিভিন্ন অংশত পেশীসমূহক উত্তেজিত কৰি প্ৰয়োজনীয় স্বৰ আৰু শব্দৰ সৃষ্টি কৰে। অৱশ্যে এনেদেৰে কৰা উচ্চাবণ নিখুত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰে শিশুৰ বুদ্ধি-মত্তা, বংশগতি, ব্যক্তি পাৰ্থক্য আৰু পৰিবেশৰ প্ৰভাৱে উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। মুঠতে ক'ব পাৰি যে শিশুৰ বাক্যস্ত্রু বিকাশৰ প্ৰক্ৰিয়াটো এক জটিল প্ৰক্ৰিয়া য'ত বৎসুগতি আৰু পৰিবেশে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে।

শিশুৰ বাব
of child

- ১। শি
- ২। শি
- ৩। শি
- ৪। ফ

৬।

৭।

৮।

বিকশিত মনোবিজ্ঞান

48

শিশুর বাক্ শক্তি বিকাশের ক্ষেত্রে মুখ গহুর তলব অংশের স্বরনলীত থকা বাক্যদ্রব (Larynx) ভূমিকা অসীম। এই বাক্যদ্রব সমুখত দুখন পাতল আবরণ (Membrane) আৰু দুডাল স্থথনি সৃষ্টিকারী আয়ুৰজ্ঞ (vocal cord) থাকে। আমাৰ হাওঁফাওঁৰ পৰা শাসনলীয়েদি বতাহ মুখৰ বাহিৰলৈ ওপাই আহি স্বৰধৰণি সৃষ্টিকাৰী আয়ুৰজ্ঞ দুডালত স্বৰৰ কঁপনি তোলে। বাক্যদ্রব লগত সংযুক্ত থকা পাতল আবরণ দুখনে এই স্বৰধৰণি প্ৰয়োজন সাপেক্ষে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। স্বৰনলীৰ পৰা বাহিৰলৈ ওলাই অহ বায়ুৰে আয়ুৰজ্ঞুত কঁপনি তোলা স্বৰ যদি অধিক দৃঢ়ভাৱে এই দুখন পাতল আৱৰণে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে বায়ুৰে আয়ুৰজ্ঞুল মুখ গহুত অতি উচ্চ স্তৰ ধৰণিত হয়। ঠিক তেনেদেৰে শাসনলীৰ পৰা ওপোৱা বায়ুৰে তেতিয়াহলৈ মুখ গহুত অতি উচ্চ স্তৰ ধৰণিত হয়। ঠিক তেনেদেৰে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে তেনেহ'লে নিম্নস্তৰ আয়ুৰজ্ঞুত কঁপনি তোলোতে যদি এই দুই আৱৰণে শিখিলভাৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে তেনেহ'লে উচ্চাবিত ধৰণিত পৰিণত হয়। আনহাতে শাসনলীৰ বায়ু অলপো নিয়ন্ত্ৰণ নকৰাকৈ বাক্যদ্রব বহলভাৱে মেলি দিলে স্বৰহীন ফুচফুচনিৰ সৃষ্টি হয়। বাক্ষক্তিত প্ৰয়োগ কৰা শব্দ উচ্চাবণ প্ৰক্ৰিয়াটো সম্পূৰ্ণ হ'বৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় হাওঁফাওঁৰ পৰা শাসনলীয়েদি বায়ু গতি কৰি স্বৰতন্ত্ৰত তাৰ কম্পনৰ তীৰ্ত্ত আৰু শব্দযন্ত্ৰৰ আৱৰণে কৰা তাৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ ওপৰত। স্বৰনলীত ধৰণিত হোৱা শব্দসমূহ মুখ গহুৰ কোনো স্থানতে বাধাপ্রাণ নোহোৱাকৈ উচ্চাবিত হ'লে স্বৰবণৰ ধৰণিসমূহৰ সৃষ্টি হয়। কিন্তু ব্যঞ্জনবৰ্ণ ধৰণি উচ্চাবণ প্ৰক্ৰিয়া ইমান সহজ নহয়। এই ক্ষেত্ৰত স্বৰনলীত উচ্চাবিত হোৱা ধৰণি মুখ গহুৰ বিভিন্ন অংশৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত, সংশোধিত আৰু প্ৰয়োজন ভিত্তিকভাৱে উচ্চাবিত হ'লে ব্যঞ্জনবৰ্ণ ধৰণিসমূহ পাৰি। ইয়াৰ বাবে দাঁত, নাক, জিভা, তালু আদিয়ে বিশেষ বিশেষ ভূমিকা পালন কৰে।

বাক্ শক্তি বিকাশত শিশুৰ দৈহিক পৰিপৰ্কতাও বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। দৈহিক বিকাশ ফলত এহাতে শিশুৰ মানসিক, আৰেগিক, সামাজিক আদি দিশৰো বিকাশ সাধন হয় আৰু আনহাতে ন ন জ্ঞানেৰে শব্দৰ ভৰালো ভৰি পৰে। এই বাক্ শক্তি বিকাশৰ বাবে মস্তিষ্কৰ লগত পঞ্চাত্মিয়ৰ সু-যোগাযোগৰ প্ৰয়োজন। এই যোগাযোগৰ বাবে মস্তিষ্কৰ সুকীয়া বাক্ অঞ্চল (Speech area) আৰু অনুসংগং অঞ্চল (association area) আছে। শিশুসকলে প্ৰয়োজন আৰু পৰিস্থিতিৰ জ্ঞান মগজুলৈ প্ৰেৰণ কৰে, মগজুলৈ সেই অনুসৰি প্ৰয়োজনীয় শব্দৰ সংকেত বাক্ অঞ্চললৈ প্ৰেৰণ কৰে আৰু এই শব্দ সংকেতে প্ৰধান আয়ুৰপথ আৰু শাখা আয়ুৰসমূহৰ মাজেৰে গৈ মুখ গহুৰ বিভিন্ন অংশত পেশীসমূহক উত্তেজিত কৰি প্ৰয়োজনীয় স্বৰ আৰু শব্দৰ সৃষ্টি কৰে। অৱশ্যে এনেদেৰে কৰা উচ্চাবণ নিখুত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত শিশুৰ বুদ্ধি-মত্তা, বৎসুগতি, ব্যক্তি পাৰ্থক্য আৰু পৰিবেশৰ প্ৰভাৱে উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। মুঠতে ক'ব পাৰি যে শিশুৰ বাক্ষক্তি বিকাশৰ প্ৰক্ৰিয়াটো এক জটিল প্ৰক্ৰিয়া য'ত বৎসুগতি আৰু পৰিবেশে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে।

শিশুৰ বাক্য
of children

- ১। শিশুৰ মুখৰ শুল্ক
- ২। শিশুৰ ব্যক্তি
- ৩। শিশুৰ উচ্চাবণ
- ৪। শিশুৰ জৰুৰি
- ৫। শিশুৰ পৰিবেশ

৬।

৭।

৮।